

היכל הפרשה

להבין ולהשכיל ללמוד וללמד בהיכל הפרשה * גיליון 59 פרשת כי תצא תשפ"ו * 7660090@gmail.com

אלול .

ימי ההכנה לקבל פני מלכו של עולם באהבה ויראה וכתובה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים הרבי הנועם אלימלך. רבי של תורה ויראת שמים מלמד אותנו בפרשת השבוע דרך ה' כראוי וכנכון, אלו"ל ר"ת איך לעשות ולילך להתנהג. ונוכל לומר שרמזו לנו בזה איך לעשות להתנהג ולילך בדרכי השם יתברך. הרבי מפיאסצנא נז"ל של הרבי הנועם אלימלך כתב בדם לבו דברי תורה, בזמן שחייו היו תלויים לו מנגד בגטו ווארשה. והתחזק מזה וחזק בזה יהודים רבים, והוא מלמד אותנו בפרשה זו מהו פנימיות התורה והתגלות אלוקית נכונה הנגלית למתבונן ולמי שמכין את עצמו כראוי, ומורה לנו את הפעולות בהליכות חיינו.

וזוה לשונו הק' בספה"ק אש קודש:

שנת ת"ש, כי תצא

כי תצא למלחמה וכו' ונתנו ד' אלוך בידך ושבת שביו, כי איתא מהה"ק איש אלוך המגיד הגדול זצוקל"ה עה"פ אתה כהן לעולם, שכהן הוא בחי' חסד, **אתה**, זאת שיכול איש הישראלי לאמור לד' ברוך אתה, זהו חסד מד', עכ"ל הק', כי את"ה נוכח, הו"א נסתר, וכשתקנו לנו אנשי כה"ג לומר בברכות ותפילות לד' בלשון את"ה בשם ומלכות, בטח פועלים בדיבורים אלו לעשות התגלות אלוקית עד שיהי' ד' לנוכח לנו ממש, ונוכל באמת לאמור אתה, ולא תהא ברכה לבטלה ח"ו.

וזוה שאיתא בספ"ק שכמו שהתפילה צריכה לתורה כמ"ש הפ' מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה, כן גם התורה צריכה לתפילה, ולהנ"ל כי אנו אומרים ברוך וכו' המלמד תורה לעמו ישראל, היינו להעם כלו, אבל שילמד גם עם כל איש פרטי וידבר אל כל אחד ואחד, צריך כ"א לפעול זאת, ובריש ויקרא פרש"י קול לו קול אליו משה שמע וכל ישראל לא שמעו, היינו מש"ר שמע גם הקול לו קול אליו גם ביחוד ובפרטיות אליו, וכל ישראל אף שד' מלמד עמהם אינו לו ואליו בפרטיות רק מלמד תורה לעמו, להכלל ישראל כלו, וצריך כ"א לפעול שד' ידבר אליו גם בפרטיות כנ"ל.

ואיך פועלים זאת? ע"י התפילה. שאומר 'אתה' ופועל התגלות אלוקית אליו לנוכח, אז ד' מדבר אליו ומלמדו תורה בפרטיות ג"כ בלשון אתה בנוכח, ורואה ומשיג כל אחד חלק תורתו, מה שד' מדבר אליו ומלמדו שאין זולתו משיג, וזולתו משיג מה שהוא אינו משיג,

וכמו שאיתא בספה"ק מאור ושמש על סוד ד' ליראיו, שלא לימוד הקבלה לבד הוא סוד, כיון שכתובה בספרים ויכולים ללמדה, רק השגת אלוקית ית' שכל אחד משיג מה שאין זולתו משיג, וכל אחד מה שמשיג מאלקותו ית' ואינו יכול (להסביר) להבין לזולתו נקרא סוד עכ"ל הק',

וזוה אפשר להשיג ע"י התפילה, כשפועל בה שיעמוד הוא נוכח ד' וידבר אליו בלשון אתה, וגם ד' ידבר אליו בפרטיות בלשון אתה כנ"ל, אבל {כדי} שיפעלו דבורינו אשר בלשון נוכח, התגלות אלוקית של נוכח, צריך האיש המדבר בתפילה להתגלה מקודם בדיבורי תפילתו, היינו שעצמותו ימצא בהדיבורים של תפילתו, ואז כמים הפנים אל פנים פועל גם בחינת התגלותו ית' שיהא נוכחו, ואפילו כשתפילתו של האיש היא מקירות לבו ע"י צרה ר"ל, מ"מ כיון שנפשו משתפכת ונמצאת בדיבורי התפילה כבר פועל התגלות של נוכח גם אליו בפרטיות.

וזוה כי תצא למלחמה על אויביך אפילו רק משום מלחמה וגם מלחמת הרשות היא, אז כיון שצר לך עתה ומתפלל אתה מקירות לבך, ונתנו ה' אלקיך בידך, **זאת יתן לך ד' שיהי' אלוך**, בחי' אלוקית ית' שלך בפרטיות, ושבת שביו, כי ישראל מבקשים השיבנו ד' אליך שד' ישיב אותנו אליו, והוא ית' אומר שובה אלי כנודע, ובהתגלות פרטיות זו אתה פועל ושבת שביו שתשוב מה שהוא ית' צריך לשוב היינו שישב אתכם אליו.

י"ג אלול תרנ"ב-תשפ"ו יומא דהילולא קדישא של הרבי החסד לאברהם מראדומסק זצוק"ל
הגה"ק מורנו הרבי רבי אברהם יששכר בער הכהן ראבינאוויץ זצוק"ל בן הרבי מרן התפארת שלמה זצוק"ל

בסוגית אשת יפת תואר

מלמדת התורה הק' עם כל ההתרים והלימוד זכות צריך להזהר מלהכניס את השטן לבית

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושביט שבינו. וראית בשביה אשת יפת תאר וחשקת בה ולקחת לך לאשה. ונתנו ה' אלוך, פירוש, מה שלמדנו בפרשת פנחס, שהחזילים היוצאים למלחמה צריכים להיות מושלמים ביראת ה' טהורה ובקיום התורה והמצוות, כי אם לא הקב"ה לא מאפשר ניצחון במלחמה.

ולכן קשה מאוד איך המנצח במלחמה מגיע לכזה חשק שלא יכול להתגבר עליו עד כדי כך שאומר רש"י הק' דברה תורה כנגד יצר הרע שאם לא יתירוה ישאנה באיסור. וביתר סברא ישרה שואל האור החיים הק': להעיר בענין למה יצו ה' כדברים האלה לטמא אדם עצמו בבת אל נכר, ובפרט בעת מעשה הנס במקום שצריך להוסיף טהרה ודביקות בה' יתיר לעשות מעשה כיעור השנאוי אצלו יתברך, וזה יפעיל הרחקת דביקותנו בו יתברך, בשלמא התרת אכילת איסור מצינו לרמב"ם ז"ל (פ"ח הל' מלכים) שנתן טעם אם ירעב והוא טעם נכון, אבל מעשה זה יתעבנו עושהו, ומן הראוי הוא להכניעו ולאבדו מלב עם קדוש בזמן ההוא אשר מלכם בראשם להלחם להם:

ועוד קשה. מלמד אותנו רש"י הק'. שאפילו שהקב"ה התיר לישא אשת יפת תואר והיא מתגיירת כדת של תורה ונכנעת ובטילה להקב"ה. אבל אם נשאה סופו להיות שונאה שנאמר אחריו כי תהיין לאיש וגו' וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה לכך נסמכו פרשיות הללו. ומדוע מקבל כזה עונש שחיינו אינם חיים. הרי הקב"ה בעצמו התיר וכתב בתורתו הקדושה איך לגיירה כראוי למצב זה. אז למה מקבל כזה עונש חמור שיגיע לידי ריב ומדון בביתו ולסקול את בנו.

ויותר צריך ביאור לשונו הקדושה של הספרי: אביו של זה חשק יפת תואר והכניס שטן לתוך ביתו ונעשה בנו סורר ומורה וסופו להמיתו מיתה משונה. הכניס שטן לביתו הרי הקב"ה התיר את אשת יפת תואר כדי שלא ישאנה באיסור ושלא יכניס יצר הרע לביתו. כי הרי כשה' כותב בתורתו הקב"ה להתיר מפרש רש"י דברה תורה נגד יצר הרע, ואפשר להסביר שליצר הרע לא יהיה שליטה בבית נאמן זה. ולמה מדגיש בספרי שהכניס שטן לביתו וגרם לעצמו צרות צרורות בצרורות.

ונראה שהתורה רוצה ללמד אותנו דבר בסיסי ביהדות. שיתכן אדם גדול מאוד בבחינת ונתנו ה' אלוך בידך, דהיינו צדיק וקדוש וכמובן גם טהור, שהקב"ה נותן הכל בידי וזהו מצליח באמת הכל מצד הקדושה, אבל, אבל עדיין יש לו רצונות ורצונות טובים מאוד כי כל צדיק ובפרט שהוא גם קדוש וטהור והוא באמת מחובר להשם וכל רצונותיו תיקון ושליו, מקויים בו כל המתגאה לסוף נכשל באשת איש. וזה מה שמלמד אותנו רש"י אם התורה לא התיר אשת יפת תואר ואפילו שדבר זה מאוס ומתועב ובפרט ליהודי וק"ח למי שדבוק בהשם. "ישאנו באיסור" כי אין מי שהוא מעל הנסיונות והמצוות ובפרט בעבודת המידות טובות.

ובדרך זה מלמד אותנו הרבי הנועם אלימלך בפרשת תצוה ובפרשת צו. שהסולם ודרגותיו עד רוח הקודש, אפילו שאדם מגיע ותפוס חזק במעלת רוח הקודש ובפרט שהרבה פעמים הדמיון מחליט שגם נולדו מתוך רוח הקודש, לא צריך יותר מאיזה מחשבה של עליונות, ואז לא נופלים לדרגה קודמת, אלא מיד נופלים ומתגלגלים ומתרסקים עד מתחת עמודי הסולם. ומוסיף שהקב"ה מצוה את משה להזהיר את זה את בני ישראל שיבינו שהתורה אין בה משהוא ויתור בעבודת המידות.

אשת יפת תואר. התורה התירה את המעשה כולל הלכות שונות השייכים רק למצוה זו וכוללים הם בתרי"ג המצוות. ובכל זאת רק בדיעבד וכמו שאומר האור החיים הקדוש: אבל מעשה זה יתעבנו עושהו, ומן הראוי הוא להכניעו ולאבדו מלב עם קדוש בזמן ההוא אשר מלכם בראשם להלחם להם: וזה מה שמלמד אותנו בספרי, חושק ביפת תואר הכניס שטן לתוך ביתו. ההרהור הדק הזה של החשיבות עם כל גדולתו השטן שותף בגירות ובתשובה ובחינוך הטהור של הילדים וגורם לעצמו רעה וצרה קשה.

ומזה לנו לימוד גדול שאפילו שיש אופני היתר בדיעבד או עניני לימוד בבחינת בתי כנסיות של עמי הארצות או מצוות קירוב ולימוד זכות על כלל ישראל ובפרט כל העוסקים עם הציבור צריכים להשמר מכל משמר לא להגרר אחרי כל מיני התרים, מה שהקב"ה בעצמו מתיר בתורה אין ולא יהיה על התיר זה שום פקפוק ולעז התנאים קוראים להתיר זה מכניס שטן לביתו וגורם צרות לעצמו ולבני ביתו ברוחניות ובגשמיות.

סנגורם של ישראל הבארדיטשובר בספרו הק' קדושת לוי בפרשת שלח בסוגית המקושש כותב וז"ל: חכמינו ז"ל אמרו מקושש לשם שמים נתכוין. שידעו העולם הגם שנגזר עליהם למות במדבר אף על פי כן חייבים לשמור התורה והמצוות עיין במדרשי חכמינו ז"ל. ולכאורה תמוה אף על פי כן האריך חילל שבת. אמנם חכמינו ז"ל אמרו שבת קה: מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. והנה הכא נמי כיון שלא היה בדעתו לקושש עצים לצרכו שלא היה צריך כלל, רק נתכוין שיתקדש שם שמים על ידו, אם כן הוא מלאכה שאינה צריכה לגופה, אם כן לא חילל שבת כלל רק סקלוהו עבור העולם שלא ידעו מזה כפשט המדרש: {פירוש שלא יסבירו כשיש איזה ענין, מנהג עוקר דין ומלאכה שאינה צריכה לגופה זה לא חילול שבת חמור}.

סנגורן של ישראל היה מלמד זכות על כולם ומלבישים עליו מעשיות כל אחד כפי דמיונו הפורח, אבל זה נכון הוא תמיד לימד זכות וכך גם לימד את שומעי לקחו שיתרגלו ויהיו רגילים תמיד ללמד זכות על עם ישראל, וכמובן גם לעבוד על המידות ולקיים את כל המצוות של בין אדם לחברו כראוי על פי תורה, לנו נראה שגם לא דאג להחמיר כל כך, ובזמנינו, אנחנו רואים

בכל העולם נפתחים קהילות ברדיטשוב כדי להתנהג בכזה אופן שילמדו עליהם זכות. וכן אנחנו אומרים בברכת המזון. במרום או ממרום ילמדו עלינו זכות דהיינו מדקדים במצוות שהם בדרגה גבוהה מעלינו ילמדו עלינו זכות, כביכול ברדיטשוב.

והוא סגור של ישראל ראש שלשלת הזהב של קהילות ברדיטשוב כותב שכל ההתירים למיניהם ואפילו שלכאורה ובפרט כשמקיימים את ההיתיר כהלכתה לא נחשב לעבירה לפי ראות עינינו הצרות, הוא הוא מדגיש שאם כל ההתירים של הקולות בהלכות שבת או בשאר מצוות, אצל הקב"ה זה נחשב וזה חמור מאוד כחיוב סקילה, ובזה מובן הספרי בפרשתינו שאפילו שהקב"ה עצמו מתיר ויש להתיר זה הלכות מיוחדות וכלולים מצוות אלו בתרי"ג מצוות, נכנס השטן לבית יחד עם ההתירים והמצוות.

יש דעה בחז"ל, שבן סורר ומורה לא היה מעולם אלא דרוש וקבל שכן. ומסביר הכלי יקר שזה הפירוש וכל ישראל ישמעו ויראו. לא חייב שיהיה בן סורר ומורה אלא כשאנחנו נלמד את סוגית בן סורר ומורה שזה הגיע והתחיל מזה שחשק אדם והכניס שטן לביתו ונדרוש בזה את כל הלימודים ונדרוש מעצמינו שלא נחשוק ולא נתאוה למה שלא ראוי לנו שזה יתכן רק על ידי לימוד תורה וספרי יראת ה' ותרגול בעבודת המידות, ונהיה רחוקים מכל סוגיות הנזכרים, נזכה לשכר טוב להכתב ולהחתם בספרן של צדיקים גמורים לחיים לשמחה ולשלום. אמן

כִּי תִחַבֵּט זִיתְךָ לֹא תִפְאַר אַחֲרֶיךָ לִגֵּר לִיתוֹם וְלֹאֲלִמְנָה יִהְיֶה:

מפורסם שמשפחתנו הם בעלי כשרונות מיוחדים בדיבור ובמעשה ובכתיבה, ואכן זקיני הגה"ק מוהרנ"ג זצוק"ל חיבור חיבורים נפלאים עד כדי כך שנחשב למעתיקי השמועה בתורת החסידות ואפילו שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל ידוע שלמד בספרי זקיני זצוק"ל.

והנה כבוד אאמו"ר זצוק"ל לא כתב ולא הוציא ספרים על אף כשהיה צריך בשביל אחרים היה ספרא רבה בכשרון מעולה. וכבר כשהייתי ילד ונער בקשתי ממנו אנה כבוד אבי תכתוב לי מה בדברי תורה ולא הסכים והתחכמתי לשלוח לו כל שבוע מכתב מהישיבה בדברי תורה כדי שיענה לי בכתב, ולא כתב. ותמיד היה אומר לי תכתוב אתה. לאחר הפצרות ובקשות רבות, נענה לי ואמר: בני אהובי למה אתה רוצה שאני אכתוב חידושי תורה הרי אתה בעצמך בעל כשרון ומהמכתבים שאתה שולח לי וכותב חידושי תורה, אני רואה שיש לך את חכמת הכתיבה ואתה יכול לזכור מה שכתבת. אלא הענין הוא של התפארות הנה אבא שלי גאון גדול יש לי ממנו כתב יד הוא מחדש נפלא בעל גאון ומכובדות. וזה מצווה אותנו התורה הקדושה:

כי תחבט זיתך. שיגיע זמן גדלותם של בניך והנמשל כפרי בשל שאז קוצרים ונהנים מהפירות אלו הבנים, ויש להם גם בינה להבין ענין גדלות ומכובדת והתפארות. והבנים נמשלו לזיתים כמאמר דוד המלך עליו השלום בניך כשתילי זיתים סביב לשלחניך הילדים סמוכים לשולחן אביהם, האבא מקיים בהם ושננתם לבניך שהרי הם כשתילי זיתים כתלמידים סמוכים לשולחנו של הרב ללמוד תורה.

לא תפאר אחרריך. אל תשאיר להם התפארות ממך, אלא תלמד אותם ותתרגל איתם עבודת המידות ושיהיה בנך כמו גר יתום ואלמנה שתמיד נדחקים הצדה בגלל שאין להם עוצמה וחוזק, ועל זה אמר הפסוק ואת צנועים חכמה ואמרו חז"ל הצנועים מושכים את ידיהם. וכך כותב האור החיים הק' שארבעים ושמונה קניני התורה תלויים במדת השפלות והענוה. ועל ידי זה תזכה להמשך הפסוק למען יברכך השם בכל אשר תעשה. {עכלה"ק}

והתבוננתי בדבריו הק' ועלה בדעתי שהנה אחרריך לגר ליתום ואלמנה ר"ת אלול. שהרי בחודש אלול צריך האדם לעבוד על מדותיו ולהרגיש כמו הגר היתום והאלמנה. וזה הדרוש בפסוק, כי תחבט זיתך, כש הילדים שלך גדולים ומבינים. לא תפאר, תלמד אותם ותתרגל איתם שלא יהיה לך חשיבות והתפארות. אחרריך, שהבנים והתלמידים אחרריך גם יתנהגו בהכנעה נכונה שהיא להיות בשפלות כמו הגר היתום והאלמנה, ועל ידי זה נזכה שלא יהיה אצלינו כאלה שמסתכלים על מי שלא רוצים בו כגר, ולא יהיה אצלינו שוד ושבר כיתום ואלמנה.

וכך גם נהג כבוד אאמו"ר זצוק"ל בפועל ממש. שהיה תלמיד חכם מופלג וירא שמים מרבים ונוסף על זה ייחוסו בקודש מצד אביו ואמו וחמיו, בן יחיד לאביו זצוק"ל, תמיד כשהרגיש שיש משהוא שמכבד אותו היה משפיל את עצמו עד עפר, עד כדי כך שהיה אדם אחד שגנב את זהותו של אבי עם כל המשתמע מכך ואכמ"ל. וכל נזק שהקורא יעלה בדמיונו זה נכון, עד כדי השפלה עצומה. ואני בנו בכורו שהרגשתי בזה מאוד מאוד חזק, שאלתי אותו על זה ואמרתי לו פעם, אנחנו משלמים ביוקר על זה שאתה כזה צדיק. היה אומר לי תמיד מה ממני יהלוך בזה שההוא מתנהג לא כראוי, דע לך בני אהובי הקב"ה אוהב אותנו ונתן לנו את הענין הזה כדי שנעביר על המידות ולא נבא לידי שום חשיבות והתפארות, ועל ידי זה אנחנו זוכים להשתלם בקניני התורה, ותשאר התורה אצלינו, ותמיד נהיה דבוקים בהקב"ה, וכן היה דרכו תמיד ללכת בחברת בזויי העם ולעזור להם ושימח אותם והחשיב אותם, אכל ושתה ושמח איתם, לפעמים הרגשתי לא נעים ושאלתי אותו למה מתנהג כך, שם עלי את ידו החמימה ואמר לי בני בכורי אהובי, אלו הם ל"ו צדיקים נסתרים שהעולם עומד עליהם, זכות בשבילי לשמח אותם, תמיד היה נכנע עד כדי כך שאנשים הרגישו שאפשר תמיד להעיר לו ולנצל אותו, והיה שמח שעומד בנסיון.

ט"ז אלול תשס"א-פ"ו

יומא דהילולא של כ"ק האדמו"ר הרבי מסטריקוב זיע"א
הרה"ק רבי אברהם אביגדור נחום לנדא זצוק"ל

הרבי בצעירותו עם רבו המוהבק הבריסקער רב

הרבי בזקנותו

